അധ്യാത്മരാമായണം കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡം
സർഗം 1

ശ്രീമഹാദേവ ഉവാച .
തതഃ സലക്ഷ്മണോ രാമഃ ശനൈഃ പമ്പാസരസ്തടം .
ആഗത്യ സരസാം ശ്രേഷ്ഠാം ദൃഷ്ട്വാ വിസ്മയമായയൗ .. 1..

ക്രോശമാത്രം സുവിസ്തീർണമഗാധാമലശംബരം .
ഉത്ഫുല്ലാംബുജകൽഹാരകുമുദോത്പലമണ്ഡിതം .. 2..

ഹംസകാരണ്ഡവാകീർണം ചക്രവാകാദിശോഭിതം .
ജലകുക്കുടകോയഷ്ടിക്രൗഞ്ചനാദോപനാദിതം .. 3..

നാനാപുഷ്പലതാകീർണം നാനാഫലസമാവൃതം .
സതാം മനഃസ്വച്ഛജലം പദ്മകിഞ്ജൽകവാസിതം .. 4..

തത്രോപസ്പൃശ്യ സലിലം പീത്വാ ശ്രമഹരം വിഭുഃ .
സാനുജഃ സരസസ്തീരേ ശീതലേന പഥാ യയൗ .. 5..

ഋഷ്യമൂകഗിരേഃ പാർശ്വേ ഗച്ഛന്തൗ രാമലക്ഷ്മണൗ .
ധനുർബാണകരൗ ദാന്തൗ ജടാവൽകലമണ്ഡിതൗ .
പശ്യന്തൗ വിവിധാൻ വൃക്ഷാൻ ഗിരേഃ ശോഭാം സുവിക്രമൗ .. 6..

സുഗ്രീവസ്തു ഗിരേർമൂർധ്നി ചതുർഭിഃ സഹ വാനരൈഃ .
സ്ഥിത്വാ ദദർശ തൗ യാന്താവാരുരോഹ ഗിരേഃ ശിരഃ .. 7..

ഭയാദാഹ ഹനൂമന്തം കൗ തൗ വീരവരൗ സഖേ .
ഗച്ഛ ജാനീഹി ഭദ്രം തേ വടുർഭൂത്വാ ദ്വിജാകൃതിഃ .. 8..

വാലിനാ പ്രേഷിതൗ കിംവാ മാം ഹന്തും സമുപാഗതൗ .
താഭ്യാം സംഭാഷണം കൃത്വാ ജാനീഹി ഹൃദയം തയോഃ .. 9..

യദി തൗ ദുഷ്ടഹൃദയൗ സഞ്ജ്ഞാം കുരു കരാഗ്രതഃ .
വിനയാവനതോ ഭൂത്വാ ഏവം ജാനീഹി നിശ്ചയം .. 10..

തഥേതി വടുരൂപേണ ഹനുമാൻ സമുപാഗതഃ .
വിനയാവനതോ ഭൂത്വാ രാമം നത്വേദമബ്രവീത് .. 11..

കൗ യുവാം പുരുഷവ്യാഘ്രൗ യുവാനൗ വീരസമ്മതൗ .
ദ്യോതയന്തൗ ദിശഃ സർവാഃ പ്രഭയാ ഭാസ്കരാവിവ .. 12..

യുവാം ത്രൈലോക്യകർതാരാവിതി ഭാതി മനോ മമ .
യുവാം പ്രധാനപുരുഷൗ ജഗദ്ധേതൂ ജഗന്മയൗ .. 13..

മായയാ മാനുഷാകാരൗ ചരന്താവിവ ലീലയാ .
ഭൂഭാരഹരണാർഥായ ഭക്താനാം പാലനായ ച .. 14..

അവതീർണാവിഹ പരൗ ചരന്തൗ ക്ഷത്രിയാകൃതീ .
ജഗത്സ്ഥിതിലയൗ സർഗം ലീലയാ കർതുമുദ്യതൗ .. 15..

സ്വതന്ത്രൗ പ്രേരകൗ സർവഹൃദയസ്ഥാവിഹേശ്വരൗ .
നരനാരായണൗ ലോകേ ചരന്താവിതി മേ മതിഃ .. 16..

ശ്രീരാമോ ലക്ഷ്മണം പ്രാഹ പശ്യൈനം വടുരൂപിണം .
ശബ്ദശാസ്ത്രമശേഷേണ ശ്രുതം നൂനമനേകധാ .. 17..

അനേന ഭാഷിതം കൃത്സ്നം ന കിഞ്ചിദപശബ്ദിതം .
തതഃ പ്രാഹ ഹനൂമന്തം രാഘവോ ജ്ഞാനവിഗ്രഹഃ .. 18..

അഹം ദാശരഥീ രാമസ്ത്വയം മേ ലക്ഷ്മണോഽനുജഃ .
സീതയാ ഭാര്യയാ സാർധം പിതുർവചനഗൗരവാത് .. 19..

ആഗതസ്തത്ര വിപിനേ സ്ഥിതോഽഹം ദണ്ഡകേ ദ്വിജ .
തത്ര ഭാര്യാ ഹൃതാ സീതാ രക്ഷസാ കേനചിന്മമ .
താമന്വേഷ്ടുമിഹായാതൗ ത്വം കോ വാ കസ്യ വാ വദ .. 20..

വടുരുവാച .
സുഗ്രീവോ നാമ രാജാ യോ വാനരാണാം മഹാമതിഃ .
ചതുർഭിർമന്ത്രിഭിഃ സാർധം ഗിരിമൂർധനി തിഷ്ഠതി .. 21..

ഭ്രാതാ കനിയാൻ സുഗ്രീവോ വാലിനഃ പാപചേതസഃ .
തേന നിഷ്കാസിതോ ഭാര്യാ ഹൃതാ തസ്യേഹ വാലിനാ .. 22..

തദ്ഭയാദൃഷ്യമൂകാഖ്യം ഗിരിമാശ്രിത്യ സംസ്ഥിതഃ .
അഹം സുഗ്രീവസചിവോ വായുപുത്രോ മഹാമതേ .. 23..

ഹനുമാന്നാമ വിഖ്യാതോ ഹ്യഞ്ജനീഗർഭസംഭവഃ .
തേന സഖ്യം ത്വയാ യുക്തം സുഗ്രീവേണ രഘൂത്തമ .. 24..

ഭാര്യാപഹാരിണം ഹന്തും സഹായസ്തേ ഭവിഷ്യതി .
ഇദാനീമേവ ഗച്ഛാമ ആഗച്ഛ യദി രോചതേ .. 25..

ശ്രീരാമ ഉവാച .
അഹമപ്യാഗതസ്തേന സഖ്യം കർതും കപീശ്വര .
സഖ്യുസ്തസ്യാപി യത്കാര്യം തത്കരിഷ്യാമ്യസംശയം .. 26..

ഹനുമാൻ സ്വസ്വരൂപേണ സ്ഥിതോ രാമമഥാബ്രവീത് .
ആരോഹതാം മമ സ്കന്ധൗ ഗച്ഛാമഃ പർവതോപരി .. 27..

യത്ര തിഷ്ഠതി സുഗ്രീവോ മന്ത്രിഭിർവാലിനോ ഭയാത് .
തഥേതി തസ്യാരുരോഹ സ്കന്ധം രാമോഽഥ ലക്ഷ്മണഃ .. 28..

ഉത്പപാത ഗിരേർമൂർധ്നി ക്ഷണാദേവ മഹാകപിഃ .
വൃക്ഷച്ഛായായാം സമാശ്രിത്യ സ്ഥിതൗ തൗ രാമലക്ഷ്മണൗ .. 29..

ഹനുമാനപി സുഗ്രീവമുപഗമ്യ കൃതാഞ്ജലിഃ .
വ്യേതു തേ ഭയമായാതൗ രാജൻ ശ്രീരാമലക്ഷ്മണൗ .. 30..

ശീഘ്രമുത്തിഷ്ഠ രാമേണ സഖ്യം തേ യോജിതം മയാ .
അഗ്നിം സാക്ഷിണമാരോപ്യ തേന സഖ്യം ദ്രുതം കുരു .. 31..

തതോഽതിഹർഷാത്സുഗ്രീവഃ സമാഗമ്യ രഘൂത്തമം .
വൃക്ഷശാഖാം സ്വയം ഛിത്വാ വിഷ്ടരായ ദദൗ മുദാ .. 32..

ഹനൂമാൻല്ലക്ഷ്മണായാദാത്സുഗ്രീവായ ച ലക്ഷ്മണഃ .
ഹർഷേണ മഹതാവിഷ്ടാഃ സർവ ഏവാവതസ്ഥിരേ .. 33..

ലക്ഷ്മണസ്ത്വബ്രവീത്സർവം രാമവൃത്താന്തമാദിതഃ .
വനവാസാഭിഗമനം സീതാഹരണമേവ ച .. 34..

ലക്ഷ്മണോക്തം വചഃ ശ്രുത്വാ സുഗ്രീവോ രാമമബ്രവീത് .
അഹം കരിഷ്യേ രാജേന്ദ്ര സീതായാഃ പരിമാർഗണം .. 35..

സാഹായ്യമപി തേ രാമ കരിഷ്യേ ശത്രുഘാതിനഃ .
ശൃണു രാമ മയാ ദൃഷ്ടം കിഞ്ചിത്തേ കഥയാമ്യഹം .. 36..

ഏകദാ മന്ത്രിഭിഃ സാർധം സ്ഥിതോഽഹം ഗിരിമൂർധനി .
വിഹായസാ നീയമാനാം കേനചിത്പ്രമദോത്തമാം .. 37..

ക്രോശന്തീം രാമരാമേതി ദൃഷ്ട്വാസ്മാൻ പർവതോപരി .
ആമുച്യാഭരണാന്യാശു സ്വോത്തരീയേണ ഭാമിനീ .. 38..

നിരീക്ഷ്യാധഃ പരിത്യജ്യ ക്രോശന്തീ തേന രക്ഷസാ .
നീതാഹം ഭൂഷണാന്യാശു ഗുഹായാമക്ഷിപം പ്രഭോ .. 39..

ഇദാനീമപി പശ്യ ത്വം ജാനീഹി തവ വാ ന വാ .
ഇത്യുക്ത്വാനീയ രാമായ ദർശയാമാസ വാനരഃ .. 40..

വിമുച്യ രാമസ്തദ്ദൃഷ്ട്വാ ഹാ സീതേതി മുഹുർമുഹുഃ .
ഹൃദി നിക്ഷിപ്യ തത്സർവം രുരോദ പ്രാകൃതോ യഥാ .. 41..

ആശ്വാസ്യ രാഘവം ഭ്രാതാ ലക്ഷ്മണോ വാക്യമബ്രവീത് .
അചിരേണൈവ തേ രാമ പ്രാപ്യതേ ജാനകീ ശുഭാ .
വാനരേന്ദ്രസഹായേന ഹത്വാ രാവണമാഹവേ .. 42..

സുഗ്രീവോഽപ്യാഹ ഹേ രാമ പ്രതിജ്ഞാം കരവാണി തേ .
സമരേ രാവണം ഹത്വാ തവ ദാസ്യാമി ജാനകീം .. 43..

തതോ ഹനൂമാൻ പ്രജ്വാല്യ തയോരഗ്നിം സമീപതഃ .
താവുഭൗ രാമസുഗ്രീവാവഗ്നൗ സാക്ഷിണി തിഷ്ഠതി .. 44..

ബാഹൂ പ്രസാര്യ ചാലിംഗ്യ പരസ്പരമകല്മഷൗ .
സമീപേ രഘുനാഥസ്യ സുഗ്രീവഃ സമുപാവിശത് .. 45..

സ്വോദന്തം കഥയാമാസ പ്രണയാദ്രഘുനായകേ .
സഖേ ശൃണു മമോദന്തം വാലിനാ യത്കൃതം പുരാ .. 46..

മയപുത്രോഽഥ മായാവീ നാമ്നാ പരമദുർമദഃ .
കിഷ്കിന്ധാം സമുപാഗത്യ വാലിനം സമുപാഹ്വയത് .. 47..

സിംഹനാദേന മഹതാ വാലീ തു തദമർഷണഃ .
നിര്യയൗ ക്രോധതാമ്രാക്ഷോ ജഘാന ദൃഢമുഷ്ടിനാ .. 48..

ദുദ്രാവ തേന സംവിഗ്നോ ജഗാമ സ്വഗുഹാം പ്രതി .
അനുദുദ്രാവ തം വാലീ മായാവിനമഹം തഥാ .. 49..

തതഃ പ്രവിഷ്ടമാലോക്യ ഗുഹാം മായാവിനം രുഷാ .
വാലീ മാമാഹ തിഷ്ഠ ത്വം ബഹിർഗച്ഛാമ്യഹം ഗുഹാം .
ഇത്യുക്ത്വാവിശ്യ സ ഗുഹാം മാസമേകം ന നിര്യയൗ .. 50..

മാസാദൂർധ്വം ഗുഹാദ്വാരാന്നിർഗതം രുധിരം ബഹു .
തദ്ദൃഷ്ട്വാ പരിതപ്താംഗോ മൃതോ വാലീതി ദുഃഖിതഃ .. 51..

ഗുഹാദ്വാരി ശിലാമേകാം നിധായ ഗൃഹമാഗതഃ .
തതോഽബ്രവം മൃതോ വാലീ ഗുഹായാം രക്ഷസാ ഹതഃ .. 52..

തച്ഛ്രുത്വാ ദുഃഖിതാഃ സർവേ മാമനിച്ഛന്തമപ്യുത .
രാജ്യേഽഭിഷേചനം ചക്രുഃ സർവേ വാനരമന്ത്രിണഃ .. 53..

ശിഷ്ടം തദാ മയാ രാജ്യം കിഞ്ചിത്കാലമരിന്ദമ .
തതഃ സമാഗതോ വാലീ മാമാഹ പരുഷം രുഷാ .. 54..

ബഹുധാ ഭർത്സയിത്വാ മാം നിജഘ്നാന ച മുഷ്ടിഭിഃ .
തതോ നിർഗത്യ നഗരാദധാവം പരയാ ഭിയാ .. 55..

ലോകാൻ സർവാൻ പരിക്രമ്യ ഋഷ്യമൂകം സമാശ്രിതഃ .
ഋഷേഃ ശാപഭയാത്സോഽപി നായാതീമം ഗിരിം പ്രഭോ .. 56..

തദാദി മമ ഭാര്യാം സ സ്വയം ഭുങ്ക്തേ വിമൂഢധീഃ .
അതോ ദുഃഖേന സന്തപ്തോ ഹൃതദാരോ ഹൃതാശ്രയഃ .. 57..

വസാമ്യദ്യ ഭവത്പാദസംസ്പർശാത്സുഖിതോഽസ്മ്യഹം .
മിത്രദുഃഖേന സന്തപ്തോ രാമോ രാജീവലോചനഃ .. 58..

ഹനിഷ്യാമി തവ ദ്വേഷ്യം ശീഘ്രം ഭാര്യാപഹാരിണം .
ഇതി പ്രതിജ്ഞാമകരോത്സുഗ്രീവസ്യ പുരസ്തദാ .. 59..

സുഗ്രീവോഽപ്യാഹ രാജേന്ദ്ര വാലീ ബലവതാം ബലീ .
കഥം ഹനിഷ്യതി ഭവാൻ ദേവൈരപി ദുരാസദം .. 60..

ശൃണു തേ കഥയിഷ്യാമി തദ്ബലം ബലിനാം വര .
കദാചിദ്ദുന്ദുഭിർനാമ മഹാകായോ മഹാബലഃ .. 61..

കിഷ്കിന്ധാമഗമദ്രാമ മഹാമഹിഷരൂപധൃക് .
യുദ്ധായ വാലിനം രാത്രൗ സമാഹ്വയത ഭീഷണഃ .. 62..

തച്ഛ്രുത്വാഽസഹമാനോഽസൗ വാലീ പരമകോപനഃ .
മഹിഷം ശൃംഗയോർധൃത്വാ പാതയാമാസ ഭൂതലേ .. 63..

പാദേനൈകേന തത്കായമാക്രമ്യാസ്യ ശിരോ മഹത് .
ഹസ്താഭ്യാം ഭ്രാമയംശ്ഛിത്ത്വാ തോലയിത്വാക്ഷിപദ്ഭുവി .. 64..

പപാത തച്ഛിരോ രാമ മാതംഗാശ്രമസന്നിധൗ .
യോജനാത്പതിതം തസ്മാന്മുനേരാശ്രമമണ്ഡലേ .. 65..

രക്തവൃഷ്ടിഃ പപാതോച്ചൈർദൃഷ്ട്വാ താം ക്രോധമൂർച്ഛിതഃ .
മാതംഗോ വാലിനം പ്രാഹ യദ്യാഗന്താസി മേ ഗിരിം .. 66..

ഇതഃ പരം ഭഗ്നശിരാ മരിഷ്യസി ന സംശയഃ .
ഏവം ശപ്തസ്തദാരഭ്യ ഋഷ്യമൂകം ന യാത്യസൗ .. 67..

ഏതജ്ജ്ഞാത്വാഹമപ്യത്ര വസാമി ഭയവർജിതഃ .
രാമ പശ്യ ശിരസ്തസ്യ ദുന്ദുഭേഃ പർവതോപമം .. 68..

തത്ക്ഷേപണേ യദാ ശക്തഃ ശക്തസ്ത്വം വാലിനോ വധേ .
ഇത്യുക്ത്വാ ദർശയാമാസ ശിരസ്തദ്ഗിരിസന്നിഭം .. 69..

ദൃഷ്ട്വാ രാമഃ സ്മിതം കൃത്വാ പാദാംഗുഷ്ഠേന ചാക്ഷിപത് .
ദശയോജനപര്യന്തം തദദ്ഭുതമിവാഭവത് .. 70..

സാധു സാധ്വിതി സമ്പ്രാഹ സുഗ്രീവോ മന്ത്രിഭിഃ സഹ .
പുനരപ്യാഹ സുഗ്രീവോ രാമം ഭക്തപരായണം .. 71..

ഏതേ താലാ മഹാസാരാഃ സപ്ത പശ്യ രഘൂത്തമ .
ഏകൈകം ചാലയിത്വാസൗ നിഷ്പത്രാൻ കുരുതേഽഞ്ജസാ .. 72..

യദി ത്വമേകബാണേന വിദ്ധ്വാ ഛിദ്രം കരോഷി ചേത് .
ഹതസ്ത്വയാ തദാ വാലീ വിശ്വാസോ മേ പ്രജായതേ .
തഥേതി ധനുരാദായ സായകം തത്ര സന്ദധേ .. 73..

ബിഭേദ ച തദാ രാമഃ സപ്ത താലാൻ മഹാബലഃ .
താലാൻ സപ്ത വിനിർഭിദ്യ ഗിരിം ഭൂമിം ച സായകഃ .. 74..

പുനരാഗത്യ രാമസ്യ തൂണീരേ പൂർവവത്സ്ഥിതഃ .
തതോഽതിഹർഷാത്സുഗ്രീവോ രാമമാഹാതിവിസ്മിതഃ .. 75..

ദേവ ത്വം ജഗതാം നാഥഃ പരമാത്മാ ന സംശയഃ .
മത്പൂർവകൃതപുണ്യൗഘൈഃ സംഗതോഽദ്യ മയാ സഹ .. 76..

ത്വാം ഭജന്തി മഹാത്മാനഃ സംസാരവിനിവൃത്തയേ .
ത്വാം പ്രാപ്യ മോക്ഷസചിവം പ്രാർഥയേഽഹം കഥം ഭവം .. 77..

ദാരാഃ പുത്രാ ധനം രാജ്യം സർവം ത്വന്മായയാ കൃതം .
അതോഽഹം ദേവദേവേശ നാകാങ്ക്ഷേഽന്യത്പ്രസീദ മേ .. 78..

ആനന്ദാനുഭവം ത്വാദ്യ പ്രാപ്തോഽഹം ഭാഗ്യഗൗരവാത് .
മൃദർഥം യതമാനേന നിധാനമിവ സത്പതേ .. 79..

അനാദ്യവിദ്യാസംസിദ്ധം ബന്ധനം ഛിന്നമദ്യ നഃ .
യജ്ഞദാനതപഃകർമപൂർതേഷ്ടാദിഭിരപ്യസൗ .. 80..

ന ജീര്യതേ പുനർദാർഢ്യം ഭജതേ സംസൃതിഃ പ്രഭോ .
ത്വത്പാദദർശനാത്സദ്യോ നാശമേതി ന സംശയഃ .. 81..

ക്ഷണാർധമപി യച്ചിത്തം ത്വയി തിഷ്ഠത്യചഞ്ചലം .
തസ്യാജ്ഞാനമനർഥാനാം മൂലം നശ്യതി തത്ക്ഷണാത് .. 82..

തത്തിഷ്ഠതു മനോ രാമ ത്വയി നാന്യത്ര മേ സദാ .. 83..

രാമരാമേതി യദ്വാണീ മധുരം ഗായതി ക്ഷണം .
സ ബ്രഹ്മഹാ സുരാപോ വാ മുച്യതേ സർവപാതകൈഃ .. 84..

ന കാങ്ക്ഷേ വിജയം രാമ ന ച ദാരസുഖാദികം .
ഭക്തിമേവ സദാ കാങ്ക്ഷേ ത്വയി ബന്ധവിമോചനീം .. 85..

ത്വന്മായാകൃതസംസാരസ്ത്വദംശോഽഹം രഘൂത്തമ .
സ്വപാദഭക്തിമാദിശ്യ ത്രാഹി മാം ഭവസങ്കടാത് .. 86..

പൂർവം മിത്രാര്യുദാസീനാസ്ത്വന്മായാവൃതചേതസഃ .
ആസന്മേഽദ്യ ഭവത്പാദദർശനാദേവ രാഘവ .. 87..

സർവം ബ്രഹ്മൈവ മേ ഭാതി ക്വ മിത്രം ക്വ ച മേ രിപുഃ .
യാവത്ത്വന്മായയാ ബദ്ധസ്താവദ്ഗുണവിശേഷതാ .. 88..

സാ യാവദസ്തി നാനാത്വം താവദ്ഭവതി നാന്യഥാ .
യാവന്നാനാത്വമജ്ഞാനാത്താവത്കാലകൃതം ഭയം .. 89..

അതോഽവിദ്യാമുപാസ്തേ യഃ സോഽന്ധേ തമസി മജ്ജതി .
മായാമൂലമിദം സർവം പുത്രദാരാദിബന്ധനം .
തദുത്സാരയ മായാം ത്വം ദാസീം തവ രഘൂത്തമ .. 90..

ത്വത്പാദപദ്മാർപിതചിത്തവൃത്തി-
സ്ത്വന്നാമസംഗീതകഥാസു വാണീ .
ത്വദ്ഭക്തസേവാനിരതൗ കരൗ മേ
ത്വദംഗസംഗം ലഭതാം മദംഗം .. 91..

ത്വന്മൂർതിഭക്താൻ സ്വഗുരും ച ചക്ഷുഃ
 പശ്യത്വജസ്രം സ ശൃണോതു കർണഃ .
ത്വജ്ജന്മകർമാണി ച പാദയുഗ്മം
 വ്രജത്വജസ്രം തവ മന്ദിരാണി .. 92..

അംഗാനി തേ പാദരജോവിമിശ്ര-
 തീർഥാനി ബിഭ്രത്വഹിശത്രുകേതോ .
ശിരസ്ത്വദീയം ഭവപദ്മജാദ്യൈ-
 ർജുഷ്ടം പദം രാമ നമത്വജസ്രം .. 93..

ഇതി ശ്രീമദധ്യാത്മരാമായണേ ഉമാമഹേശ്വരസംവാദേ
കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡേ
പ്രഥമഃ സർഗഃ .. 1..
ഓം
CHECKED BY GURU P.R.IYER
4.5.2024